

El model esportiu d'Andorra. Necessitat d'un canvi?

Lluís Orona i Sanz

Resum

Andorra és un dels microestats europeus i té un model esportiu propi que s'ha anat construint en els darrers 80 anys. En aquest període de temps s'ha declarat l'esquí d'interès nacional (1965) i s'han organitzat dues edicions dels Jocs dels Petits Estats d'Europa (1991 i 2005), que van donar lloc a un important creixement en instal·lacions esportives. Però és el 30 de juny del 1998, amb l'aprovació de la primera i única Llei de l'esport, en què es regula el model esportiu andorrà i s'estableixen els principis comuns de l'actuació del conjunt d'actors que intervenen en l'àmbit esportiu.

El model esportiu d'Andorra

Com a país Andorra té les seves pròpies característiques internes i alhora també té el seu propi model esportiu. Un model amb una història recent que s'ha anat construint els darrers 80 anys i que ha tingut un creixement anàrquic, com ho mostra la creació del Comitè Olímpic Andorrà (1971) quatre anys abans de la constitució de la primera federació andorrana (tir). Segurament la participació d'esportistes andorrans en els JJOO d'hivern l'any 1952 sota la bandera d'un altre país (Espanya) va afavorir l'acceleració dels fets.

El model esportiu va néixer els anys 30-40 amb la creació de les primeres entitats esportives (esquí i futbol) però no és fins als anys 70-80 quan es comencen a construir les primeres infraestructures esportives nacionals. Cal destacar l'any 1965 com una data assenyalada per al desenvolupament del model esportiu, quan el Consell General declara l'activitat de l'esquí d'interès nacional, característica que encara avui segueix vigent com a element clau en la distribució de les subvencions públiques a l'esport nacional.

L'any 1991 s'organitzen per primera vegada els Jocs dels Petits Estats d'Europa, uns jocs sota el paraigua del Comitè Olímpic Internacional, creats l'any 1984 i que se celebren cada

dos anys en un dels vuit petits països d'Europa (nou des de l'any 2011, amb la incorporació de Montenegro).

L'organització d'aquest esdeveniment esportiu va marcar un abans i un després en la construcció de les grans infraestructures esportives del país (piscina coberta olímpica, poliesportius, camp de tir...) La majoria d'aquestes instal·lacions esportives van ser finançades pel Govern i cedides posteriorment a les administracions comunals per a la seva gestió i explotació.

Aquest fet al llarg dels anys ha suposat una important despesa pública per als pressupostos de les administracions locals i en algun cas ha finalitzat amb el tancament de la instal·lació o amb la reconversió per a un ús diferent a l'inicial.

Un altre moment important per al model esportiu va ser l'ascens a la lliga ACB del Bàsquet Club Andorra, l'any 1992 (conegut com el Festina Andorra), un fet que va marcar la primera participació d'un club andorrà en una lliga professional espanyola, amb una gran repercussió nacional i amb un fort arrelament a la societat. Però el descens de categoria després de quatre anys a l'elit juntament amb una elevada dependència econòmica de l'administració pública governamental va provocar el descens del club a la tercera categoria del bàsquet català i un dur camí per reduir el dèficit econòmic acumulat i la tornada a un model més sostenible esportivament i econòmicament.

Però no és fins al 30 de juny del 1998, amb l'aprovació de la primera Llei de l'esport, que queda regulat el model esportiu andorrà i s'estableixen els principis comuns d'actuació del conjunt dels actors que intervenen en l'àmbit esportiu, així com els mecanismes d'intervenció pública en l'esport per assolir i assegurar la prestació d'un servei que cada vegada més sol·licita la nostra societat i que s'ha convertit en un element important de les polítiques esportives.

És en aquest moment que es disposa d'una regulació específica de l'associacionisme esportiu que facilita el desenvolupament de l'activitat física i esportiva que s'estructura en federacions, clubs, seccions d'acció esportiva i agrupacions esportives.

Evolució històrica	
1932	Creació d'Esquí Andorra
1942	Fundació del Futbol Club Andorra
1952	Primera participació als Jocs Olímpics d'Hivern a Oslo (amb l'equip espanyol)
1956	Primer gimn mecànic al Pas de la Casa (talesquí Coll Blanc).
1965	El Consell General declara l'esquí d'interès nacional
1970 - 1980	Creació de les primeres infraestructures esportives
1971	Creació del Comitè Olímpic Andorrà
1975	Reconeixement del Comitè Olímpic Andorrà al CIO

Evolució històrica	
1976	Creació 1a federació: Federació Andorrana de Tir
1976	1a participació als Jocs olímpics d'estiu, Montreal
1990-2000	Millora infraestructures comunals
1991	Jocs Petits Estats d'Europa celebrats a Andorra
1992	Debut del Festina Andorra a la Lliga ACB
1995	Llei de creació de l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya
1998	Llei de l'Esport

Evolució històrica	
1999	Creació del Consell andorrà de l'esport
2000	Creació de la Comissió Jurídica esportiva
2001	Candidatura d'Andorra als JJOO Hivern 2010
2003	Pla estratègic de l'esport 2004-2014
2005	2ns Jocs Petits Estats d'Europa celebrats a Andorra
2005	Creació de la Comissió Estatal Antidopatge
2006	Ratificació del Conveni contra el dopatge del Consell d'Europa
2008	Adhesió al Conveni Internacional contra el dopatge en l'esport, UNESCO

En l'actualitat existeixen un total de 218 associacions esportives, de les quals el 96% corresponen a l'esport federat i un 7% al no federat.

En l'àmbit de l'esport federat, el model esportiu ha estat clarament de creixement cap a l'exterior ja que el país té unes importants limitacions demogràfiques que dificulten el desenvolupament sobretot dels esports d'equip i les seves lligues nacionals, a excepció del futbol, que disposa d'una lliga nacional de dues divisions amb 20 equips participants, fet que demostra l'important creixement d'aquest esport per a una població de 76.000 habitants, dels quals únicament el 45% són nacionals i el 55% restant corresponen a estrangers que resideixen al país.

Les 34 federacions i 163 clubs esportius s'han decantat clarament per la participació en competicions i lligues espanyoles d'àmbit autonòmic sobretot, i pocs esports (el rugbi, sobretot) desenvolupen la seva activitat en lligues regionals a França.

En aquest sentit s'ha de destacar les facilitats que els països veïns han donat a les nostres federacions i clubs com ho reflecteix la disposició addicional 17a de la Llei de l'esport espanyola del 1990, que recull el règim jurídic dels clubs del Principat d'Andorra que participen en les competicions oficials espanyoles, que estableixen la seva vinculació mitjançant únicament la seva afiliació a les respectives federacions espanyoles. Actualment, esports com el voleibol, el bàsquet, el futbol sala, el futbol, l'hoquei patins i l'handbol, entre d'altres, participen en lligues autonòmiques o nacionals així com molts dels esports individuals. Aquest model de creixement exterior ha estat molt beneficiós per al nostre esport federat, ja que ha permès una millora constant del nostre esport molt per sobre de les possibilitats que oferia únicament la competició interna al nostre país.

El model esportiu també s'ha vist influenciat per organismes internacionals, com el Consell d'Europa, la Unesco i l'Agència Mundial Antidopatge, que amb els diferents convenis (especialment en matèria de dopatge) han marcat el disseny del model intern de lluita contra el dopatge.

L'estructura interna del nostre model es fonamenta en la separació de les competències d'àmbit estatal i comunal. La secretaria d'Estat d'Esports lidera les competències nacionals juntament amb les relacions amb les federacions esportives, el Comitè Olímpic i els seus òrgans

administratius de l'esport (Consell Andorrà de l'Esport, Comissió Jurídica Esportiva i Comissió Estatal Antidopatge), i les competències esportives territorials, que estan liderades per les set administracions comunals i les seves relacions amb els clubs esportius.

L'estructura associativa de l'esport andorrà està formada per un total de 219 associacions esportives amb un total aproximat de 8.500 llicències esportives (2011) que representa un 10,95% de

la població del país i amb una distribució del 76% de masculines i del 24% de femenines. Analitzant la Llei de l'esport del 1998 s'observa que els legisladors del moment van voler regular sobretot tres aspectes importants, les entitats esportives, l'activitat esportiva i el règim jurídic esportiu, ja que aproximadament el 60% del nombre d'articles tracten d'aquestes matèries, i van desenvolupar en menor mesura aspectes com les subvencions i ajudes, les infraestructures esportives o la medicina esportiva.

Amb l'objectiu que el nostre model esportiu evolucioni i es modernitzi caldrà realitzar un seguit de millores, que s'han de centrar principalment a poder disposar d'una nova llei que reculli els importants canvis que viu l'estructura de l'esport nacional i internacional. Alhora, caldrà treballar en aspectes com el desenvolupament de les competències comunals en

matèria esportiva, la més gran adaptació a les normes internacionals d'antidopatge, l'anàlisi de la inclusió de les societats anònimes esportives, el desenvolupament del règim disciplinari de les entitats esportives, el mecenatge esportiu, la concreció del model d'esport escolar, el desenvolupament de la protecció de la salut dels esportistes i la protecció del menor, la regulació de les titulacions esportives, l'ampliació de mesures i serveis per facilitar la preparació tècnica dels esportistes d'alt nivell, la regulació dels processos electorals a les entitats esportives i la creació del comitè paralímpic andorrà.

Lluís Orona i Sanz,

licenciat en ciències de l'activitat física i l'esport, especialitat en gestió esportiva, i diploma d'estudis avançats de doctorat, i cap d'àrea de la secretaria d'Estat d'Esports